

Aika 27.2.2024 klo 9–11

Paikka LÄSNÄOLOKOKOUS
kokoushuone 7 Troolari, Kaupunkiympäristötalo, Työpajankatu 8, 2. kerros

Osallistujat Silja Hyvärinen, pj., KYMP hallinto- ja tukipalvelut
Elli Alho, KUVA, hallinto- ja tukipalvelut, tilapalvelut
Gitta Harti, KASKO, Oppimistilojen suunnittelupalvelut OPTI
Mia Kuokkanen, KUVA, hallinto- ja tukipalvelut, tilapalvelut
Tiina Lappalainen, kaupunginkanslia, osallisuusyksikkö
Kaisa Maijala, esteettömyyskoordinaattori, HSL
Henna Niemi, kaupunginkanslia, digitaaliset palvelut
Hanna-Leena Rissanen, KYMP, PALU, rakennusvalvontapalvelut
Noora Schalin, KYMP, liikenne- ja katusuunnittelu, suunnittelu
Kati Seppälä, kaupunginkanslia, digitaaliset palvelut
Jani Toivonen, Pääkaupunkiseudun kaupunkiliikenne, Omaisuudenhallinta – Radat
Katarina Wilenius, SOTEPE, tilapalvelut, hankkeet ja kehittäminen
Pirjo Tujula, sihteeri, KYMP, hallinto- ja tukipalvelut, kehittämis- ja digitalisaatiopalvelut

Vierailevat asiantuntijat: Johanna Hätönen, HPKK Oy etäyhteydellä kohta 4.

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 9.
2. Esityslista hyväksyttiin muutoksitta.
3. Toimipisteiden esteettömyystietojen syöttäminen ja päivitys palvelukartalle
Henna Niemi ja Kati Seppälä kaupunginkansliasta esittelivät tilannekatsauksen (liite 1).

Esteettömyyssovellus

- Esteettömyyssovelluksen avulla täytetään toimipisteiden esteettömyystiedot. Tiedot täyttää joku toimipisteen hyvin tunteva henkilö esim. tekninen isännöitsijä, vahtimestari tai kouluisäntä.
- Esteettömyyssovelluksessa syötetyt toimipisteen tiedot tulevat automaattisesti näkyviin Palvelukartalle.
- Toimipisteen ei tarvitse olla esteetön, jotta tiedot voidaan täyttää. Tiedot ovat asiakkaita varten, jotta he voivat itse tarkastella tarvitsevatko esimerkiksi saattajaa mukaan.
- Palvelukartalla on mahdollisuus valita omia asetuksia esim. ”käytän pyörätuolia”. Tämän jälkeen toimipiste, jolle on täytetty esteettömyystiedot, näyttää kriittisimmät huomiot esim. ”ovi on raskas”, ”sisäänkäynnin yhteydessä on portaat, mutta ei luiskaa”.

Tutustu Palvelukarttaan: <https://palvelukartta.hel.fi/fi/>

Raportit

- TPR tiimiltä (Henna ja Kati) saa ajantasaisia raportteja toimipisteiden esteettömyystilanteista.
- TPR tiimi laittaa myös kerran kuukaudessa raportit toimialojen yhteyshenkilöille.
- Raporteilla kerrotaan mm. onko toimipisteelle täytetty esteettömyystiedot, milloin tiedot on tuotettu/päivitetty, esteettömyyspuutteet sekä millaisilla toimenpiteillä tilanteita voi korjata.

- Paljon tietoa puuttuu vielä tai tiedot ovat vanhentuneita.
- Toimialojen yhteys henkilölistat olisi syytä päivittää.
- Tässä suora linkki toimialojen yhteys henkilölistalle:

[TPR_yhteys henkilöt-kaikki toimialat.xlsx](#)

Otteita raportista

- Esteettömyystietoja odotetaan 3000 toimipisteelle toimipisterekisteristä.
- Esteettömyystieto on syötetty 1200 toimipisteelle.
- Vuonna 2023 syötettiin 150 toimipisteelle uudet esteettömyystiedot.
- Vuonna 2023 päivitettiin 120 toimipisteen aikaisemmin syötettyjä esteettömyystietoja.
- Raportissa on 11200 esteettömyyttä parantavaa toimenpide-ehdotusta, joista 1300 ei vaadi suurta suunnittelua. Mm. lasiovien ja -seinien huomiomerkinnot.
- Metroasemista ei löydy vielä esteettömyystietoja, koska tietojen keräämiseen tarvittava kysymyspatteristo puuttuu vielä.
- Raportit ovat saatavilla kaikille Helsingin kaupungin työntekijöille raportointijärjestelmästä, osoitteesta: <https://rasti.helsinki1.hki.local/BOE/BI>
- tavoitteena on, että palvelukartan esteettömyystietoja voidaan hyödyntää myös muissa sovelluksissa kuten HSL:n reittioppaassa

4. Uuden työntekijän perehdyttäminen esteettömyyteen - verkkokurssi

Johanna Hätönen HPKK Oy:stä esitteli pilottikurssia. Kurssin nimeksi ehdotetaan Esteettömyyden perusteet – verkkokurssia.

- Johanna esitteli sisällön rakenteen.
- pilotoinnin aikataulu on 18.3. – 12.4.2024.
- osallistujamäärä: yhteensä 30 eri toimialoilta, toimialojen edustajat ilmoittavat osallistujien nimet Pirjolle sähköpostilla 13.3.2024 mennessä.
- vammais- ja vanhusneuvoston osallistaminen pilotointiin: sovittiin, että lähetetään molemmille neuvostoille kutsu ja kiinnostuneita ilmoittautumaan 8.3. mennessä Pirjolle.
- kurssin arviointi Onni-järjestelmän kautta, Kaupunkiliikenteen ja HSL:n pilotoijille luodaan omat tunnukset.
- jokaisen moduulin jälkeen kerätään palautetta.
- tavoitteena kurssin siirto Onni -järjestelmään ja julkaisu 30.4.2024 mennessä.

5. Edellisen kokouksen muistio hyväksyttiin muutoksitta.

6. Esteettömyyslinjaukset 2022–2025: jalkauttaminen ja raportointi kaupunginhallitukselle

- käytiin läpi avoimet ja/tai yhteistä keskustelua vaativat asiat

vastuujakotaulukko s.9

Sisätilojen opastesuunnittelijat ja -valmistajat kilpailutetaan ja opastesuunnitelmien tilaamiselle laaditaan puitesopimukset, joissa esteettömyyden laatuvaatimukset on määritelty.

Kilpailutuksen aloittamista varten toimialoilta tarvitaan seuraavat tiedot:

- Arvio opasteiden vuosiarvosta. Toimialojen edustajia pyydettiin selvittämään toimialakohtaisesti kuinka paljon opastetarpeita jatkossa tulisi olemaan. Hankinnan arvo tulee tietää suunnilleen ennen aloitusta. Tarkkaa määrää voi olla vaikea määrittellä, mutta

jonkinlainen ylöspäin pyöristetty arvio esimerkiksi aiempien opastetilausten määrien ja arvojen perusteella tulisi selvittää.

- Ainoastaan esteettömyyteen liittyvät opasteet ja ns. tavalliset opasteet voidaan kilpailuttaa osa-aluekohtaisesti, niin, että niihin tulee mahdollisesti eri toimittajat.
- Osa-alueet voisivat olla esimerkiksi 1. Opasteet sisälle ja ulos 2. Koho-opasteet (kohokuviot ja pistekirjoitus) 3. Selkokartat
- Olemassa olevat jo määritellyt mallit kaupungin tilaamista opastetyypeistä. Näiden tarkat spesifikaatiot kokojen, materiaalien yms. osalta

merkittävien erikoistason kohteiden nimeäminen: vastuujakotaulukko s.27,28, 29

- Merkittävien erikoistason rakennuskohteiden hankesuunnitteluvaiheessa vammais- ja vanhusneuvoston nimetyt edustajat osallistuvat suunnitelmien läpikäyntiin.
- Suurimmissa kaupungin omissa erikoistason hankkeissa voidaan perustaa hanketta seuraava esteettömyysryhmä, järjestää esteettömyyden tarkasteluja rakentamisen aikana sekä esteettömyystarkastelu ennen käyttöönottoa. Tarve edellä mainituille asioille määritellään rakennusluvan liitteenä olevassa esteettömyyselvytyksessä.
- Erikoistason hankkeissa tulee järjestää erillinen asiantuntijoiden kanssa pidettävä esteettömyystarkastelu pääsuunnittelijan ja hankkeeseen ryhtyvän toimesta. Selvityksen esteettömyyden toteutumisesta tulee olla valmiina ennen rakennusvalvonnan loppukatselmusta, jossa kohde tai sen osa hyväksytään käyttöön otettavaksi. Selvityksen esteettömyyden toteutumisesta tarkistaa pääsuunnittelija.
- Keskusteltiin merkittävien hankkeiden määrittelystä yhdessä toimialojen kanssa, seuraavia pilottikohteita ehdotettiin:
 - KUVA Jätkäsaaren Bunkkeri
 - SOTEPE Malmin uusi sairaala ja THK
 - Kaupunkiliikenne ja HSL Herttoniemen metroasema?
 - KASKO joku erityiskoulu
- osallistamiseen tarvitaan kaupunkitasoiset ohjeet: yksi vaihtoehto voisi olla suunnitelmien esittely vammais- ja vanhusneuvoston kokouksissa osallisuus- ja arviointisuunnitelmia laadittaessa sekä kuulemisen tulosten kirjaaminen muistioksi. Muistio hyväksytetään molemmissa neuvostoissa (case Malmin uuden sairaalan ja THK:n suunnitelmien esittely).

vastuujakotaulukko s. 30

Lopputarkastuksen ja käyttöönoton jälkeen kiinteistöjen teknisten laitteiden toimivuuden varmistaminen (sähköinen ovenavaus, induktiosilmukat) on kiinteistön omistajan vastuulla.

Ehdotus, miten toteutetaan: toiminnallisuudet tulisi dokumentoida tilakortteihin. Sitten käyttöönottovaiheessa pitäisi tarkistaa muiden järjestelmien ohessa myös induktiosilmukan toimivuus- mahdolliset puutteet kirjata puutelistoihin.

Tähän linjaukseen palataan seuraavassa kokouksessa 8.5.

vastuujakotaulukko s. 35

Hygienia- ja wc-tilojen esteettömyys. Hygieniatilojen asennussuunnitelman sijaan merkittävässä hankkeissa rakennettaisiin pysyvä näyttelytila, joissa ratkaisuja voisi testata?

Tähän linjaukseen palataan seuraavassa kokouksessa 8.5.

vastuujakotaulukko s.44

Kaupungin asuntoneuvontaa tulee kehittää ja laajentaa niin, että kaupunkilaiset saavat neuvontaa myös asumisen esteellisyysongelmiin.

Linjaus on suunniteltu toteuttaa kokoamalla tietopaketti vuonna 2024. Tähän linjaukseen palataan seuraavassa kokouksessa 8.5., koska monet osatehtävät on vielä sopimatta.

- yhteistyötahot kaupungilla?
- vastuutaho jatkossa? Nyt kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto, sosiaali- ja terveystoimiala vammaisneuvonta.
- Mihin tietopaketti viedään kaupungin sivustolla? Nyt sosiaali- ja terveystoimiala/vammaisneuvonta/asuminen
- asumiseen perehtynyt konsultti, suosituksia?
- työpaja vammais- ja vanhusneuvostojen kanssa / vammaisjärjestöt
- Linkki ARA:n esteettömyysavustukseen.
- VTKL neuvoo yksilöitä/perheitä, ei suoraan taloyhtiöitä.
- isännöitsijät mukaan
- asunnot, joihin ikäraja 55 vuotta.

7. Ympäristöministeriön yliarkkitehti Niina Kilpelä osallistuu 8.5.2024 kokoukseen. Toiveita tai kysymyksiä Niinalle ennakoon?

- esteettömyysasetuksen toimivuuden arviointi

8. Palaute vuonna 2023 järjestetyistä koulutuksista:

- Induktiosilmukakoulutukset 23.11.2023
 - kouluttajana QLU Oy
 - 47 osallistujaa
 - Kaskon palaute
 - Järjestettiin hybridinä KYMP-talolla, helposti saavutettava koulutus
 - Hyödyllistä ja kattavaa tietoa induktiosilmukan toiminnasta ja osana suunnittelua, asia, joka helposti unohtuu. Tärkeä muistutus monipuolisesti saavutettavan tilan tärkeistä elementeistä
 - Havainnollisia esimerkkikohteita onnistumisista ja kömmähdyksistä
 - Jäin kaipaamaan kirjallista opasmateriaalia, johon voisi palata omalla ajalla
 - Toivottavasti koulutusta järjestetään myös jatkossa
- opasteet ja opastus 28.11. ja 30.11.2023
 - kouluttajana WSP
 - 26 osallistujaa
 - KASKOn palaute
 - Järjestettiin Pasilassa WSPn tiloissa ja aseman kauppakeskuksessa, oli vaikea löytää perille.
 - Käytiin läpi opastusta pääosin Pasilan kauppakeskuksen hankkeen esteettömyysuunnittelun ja toteutumisen näkökulmasta. Päivä jakautui havainnolliseen luento- ja kohdekäyntiosuuteen. Kohteessa (Pasilan aseman kauppakeskus) pääsimme kokeilemaan näkövammaisille tarkoitettuja avustavia välineitä ja eläytymään näkövammaisen aistimaailmaan.
 - Luento-osuudessa käytiin läpi jo tuttuja asioita vaikkakin tärkeitä.

- Kohteessa totesimme lukuisia haasteita esteettömyyden ja orientoitumisen näkökulmasta, oliko tarkoitus tämä vai löytää kuitenkin mahdollisimman toimiva kohde esteettömyyden kannalta.
- Päivän jälkeen jäi mietityttämään ristiriita aisteille kakofonisen kaupallisen tilan ja kaikille mahdollisimman saavutettavan esteettömän ja helposti orientoitavan tilan välillä. -> saavutettavaa tilaa voidaan priorisoida ja toteuttaa mahdollisesti paremmin SOTEn tai KASKOn tiloissa.
- Antoisinta ja havainnollistavinta päivässä oli eläytyminen toisella tavalla aistivan henkilön rooliin ja kokea kaupunki- ja kauppatilaa sitä kautta. Harvoin pääsee kokemaan!

9. Muut asiat

Esteettömyystyöryhmän pitkäaikainen puheenjohtaja hallintojohtaja Silja Hyvärinen ilmoitti jäävänsä eläkkeelle 1.9.2024 alkaen ja lomalle 1.5.2024 alkaen. Näin ollen tämä kokous oli viimeinen, jossa hän toimi puheenjohtajana.

Esteettömyystyöryhmän jäsenet kiittivät Siljaa ja toivottivat hänelle esteettömiä eläkepäiviä. Esteettömyystyöryhmän uusi puheenjohtaja nimetään seuraavaan kokoukseen 8.5.2024 mennessä.

10. Seuraava kokous 8.5.2024 klo 9 – 11 Teams-kokouksena.